

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Протокол № 11 від 10 квітня 2023 р.
Завідувач кафедри
Олександр ШЕВЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Лілія МАКАРЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АГРАРНА ДИПЛОМАТІЯ

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: Грушецький Б. П., кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни
Аграрна дипломатія

Спеціальність, освітній ступінь, освітня програма		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	(назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2023/24 н. р.	2023/24 н. р.
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	6
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	108
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 6 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: підготовка фахівців як на національному, так і на регіональному рівнях аграрної дипломатії та аграрної адміністрації з відповідною теоретичною базою та управлінськими можливостями.

Завдання: сформувати у студентів системне мислення щодо особливостей розвитку аграрної дипломатії країн світу та навчитися аналізувати сучасний стан і оцінювати перспективи його подальшого розвитку; розробляти методи і шляхи використання досвіду зарубіжних країн у вирішенні проблем аграрної дипломатії України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні закономірності формування світового аграрного ринку,
- особливості торгівлі сільськогосподарськими товарами,
- рівень розвитку національних економік сільського господарства високорозвинених країн та країн, що розвиваються,
- нормативну базу реалізації аграрної дипломатії України,
- кращі практики провідних держав – виробників сільськогосподарської продукції у сфері аграрної дипломатії.

вміти:

- аналізувати сучасний стан та робити висновки з тенденцій розвитку аграрної дипломатії в окремих країнах,
- вирішувати конкретні проблеми у сфері аграрної дипломатії,
- оцінювати економічні переваги і недоліки аграрної дипломатії різних країн світу,
- керувати та контролювати діяльність у сфері аграрної дипломатії,
- формулювати та представляти власні погляди у зазначеній сфері.

Набуття компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- **загальні компетентності:**

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

- **фахові компетентності:**

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК 11. Здатність брати участь у становленні та налагодженні державного та приватного міжнародного співробітництва в аграрній галузі, у контексті забезпечення національних інтересів України.

- результати навчання:

РН13. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН15. Знати і розуміти особливості та специфіку міжнародних відносин в аграрній галузі, основні напрями розвитку співробітництва в цій сфері.

РН16. Сприяти розвитку державного та приватного міжнародного співробітництва в аграрній галузі, що відповідає національним інтересам України.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Аграрна дипломатія як складова економічної дипломатії

Економічна дипломатія як політико-економічна категорія. Суть і функції економічної дипломатії. Передумови зародження й основні етапи розвитку економічної дипломатії. Різновиди економічної дипломатії.

Тема 2. Ключові елементи аграрної дипломатії

Сутність аграрної дипломатії, її стандарти. Політичні цілі та засоби. Економічні цілі та засоби. Об'єкти та суб'єкти аграрної дипломатії. Історичний характер і перспективи аграрної дипломатії. Організаційні принципи аграрної дипломатії. Міжнародні суперечки в аграрній сфері та роль аграрної дипломатії у їх врегулюванні. Дипломатичний протокол як інструмент аграрної дипломатії. Особливості ведення переговорів у аграрній сфері. Продовольча безпека та її забезпечення шляхом аграрної дипломатії.

Тема 3. Міжнародний досвід аграрної дипломатії

Головні сільськогосподарські регіони світу. Вплив глобальних кліматичних змін на сільськогосподарське виробництво. Аграрна дипломатія провідних країн – виробників сільськогосподарської продукції (Китай, Індія, Бразилія, США, Туреччина, Єгипет, Аргентина). Роль недержавних акторів, зокрема транснаціональних корпорацій у розвитку аграрної дипломатії. Роль сільськогосподарських аташе в аграрній дипломатії.

Тема 4. Місце аграрної дипломатії в діяльності міжнародних організацій

Діяльність ООН і його спеціалізованих підрозділів (зокрема ФАО) у світовій аграрній дипломатії. Сільськогосподарська політика Світової організації торгівлі (СОТ). Ключові принципи СОТ щодо підтримки агровиробників. Тарифні питання та експортні субсидії. Технічні бар'єри в торгівлі. Санітарні та фітосанітарні заходи. Місце аграрної дипломатії в рамках Дохійського раунду переговорів СОТ.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Правове забезпечення та ключові суб'єкти аграрної дипломатії України

Нормативне забезпечення аграрної дипломатії. Регламентування експортно-імпоротної діяльності підприємств аграрної сфери. Система тарифного та нетарифного регулювання. Правовий режим інвестиційного співробітництва з іноземними партнерами. Валютно-фінансові аспекти розвитку аграрної дипломатії. Взаємодія органів законодавчої та виконавчої влади, міністерств і центральних відомств, відповідальних за аграрну дипломатію. Координація аграрної дипломатії в Україні. Роль міністерства закордонних справ, міністерства аграрної політики та продовольства, міністерства економіки в розвитку аграрної дипломатії. Діяльність дипломатичних представництв у напрямку аграрної дипломатії. Інформаційно-презентаційні заходи в країнах перебування. Офіс з просування експорту. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі. Рада експортерів та інвесторів. Роль двосторонніх міжурядових комісій з торгово-економічного співробітництва. Міжнародна діяльність провідних підприємств – виробників сільськогосподарської продукції.

Тема 6. Ключові напрями аграрної дипломатії України

Україна як важлива країна-виробник і експортер сільськогосподарської продукції. Визначення пріоритетів аграрної дипломатії України. Основні напрями аграрної дипломатії України та її об'єкти. Взаємодія України з зовнішньоекономічними партнерами в аграрній сфері в рамках Світової організації торгівлі. Роль Близького Сходу та Східної Азії в аграрній дипломатії України. Ключові конкуренти України в аграрній сфері. Вплив міжнародних договорів про створення зон вільної торгівлі на аграрну дипломатію України.

Тема 7. Аграрна дипломатія України в контексті європейської інтеграції

Спільна сільськогосподарська політика ЄС: сутність і принципи. Реформа МакШеррі та подальше реформування спільної аграрної політики ЄС. Сучасні тенденції розвитку спільної сільськогосподарської політики: екологічність, розвиток сільських громад. Зона вільної торгівлі з ЄС і її вплив на аграрну дипломатію України. Запровадження стандартів ЄС в аграрній сфері України. Ключові напрями сільськогосподарського експорту України до ЄС. Проблема квотування в експорті української аграрної продукції та шляхи її вирішення.

Регіональна конвенція про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження.

Тема 8. Розвиток аграрної дипломатії в контексті російського вторгнення до України

Вплив українсько-російського конфлікту на продовольчу безпеку в світі. Цілеспрямоване нищення російськими військами сільськогосподарської продукції в Україні, блокування морських шляхів експорту українського продовольства. «Зернові домовленості» внаслідок переговорів у Стамбулі (липень 2022 р.). Співпраця України з західними сусідами щодо підвищення спроможності експорту агропродукції сухопутними та річковими шляхами.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Аграрна дипломатія як складова економічної дипломатії	16	2	2			12		1				13
Тема 2. Ключові елементи аграрної дипломатії	16	2	2			12		1				14
Тема 3. Міжнародний досвід аграрної дипломатії	16	2	2			12		1	1			13
Тема 4. Місце аграрної дипломатії в діяльності міжнародних організацій	16	2	2			12		1	1			14
Разом за змістовим модулем 1	64	8	8			48		3	3			54
Змістовий модуль 2												
Тема 5. Правове забезпечення та ключові суб'єкти аграрної дипломатії України	16	2	2			12		1				14
Тема 6. Ключові напрями аграрної дипломатії України	16	2	2			12		1				14
Тема 7. Аграрна дипломатія України в контексті європейської інтеграції	16	2	2			12		1	1			13
Тема 8. Розвиток аграрної дипломатії в контексті російського вторгнення до України	8	1	1			6		1	1			13

Разом за змістовим модулем 2	56	7	7			42		3	3			54
Усього годин	120	15	15			90		6	6			108

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Аграрна дипломатія як складова економічної дипломатії	2
2.	Тема 2. Ключові елементи аграрної дипломатії	2
3.	Тема 3. Міжнародний досвід аграрної дипломатії	2
4.	Тема 4. Місце аграрної дипломатії в діяльності міжнародних організацій	2
5.	Тема 5. Правове забезпечення та ключові суб'єкти аграрної дипломатії України	2
6.	Тема 6. Ключові напрями аграрної дипломатії України	2
7.	Тема 7. Аграрна дипломатія України в контексті європейської інтеграції	2
8.	Тема 8. Розвиток аграрної дипломатії в контексті російського вторгнення до України	1
	Разом	15

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Аграрна дипломатія як складова економічної дипломатії
2. Економічна дипломатія як політико-економічна категорія.
3. Суть і функції економічної дипломатії.
4. Передумови зародження економічної дипломатії.
5. Різновиди економічної дипломатії.
6. Ключові елементи аграрної дипломатії
7. Сутність аграрної дипломатії, її стандарти.
8. Політичні цілі та засоби.
9. Економічні цілі та засоби.
10. Об'єкти та суб'єкти аграрної дипломатії.
11. Історичний характер і перспективи аграрної дипломатії.
12. Організаційні принципи аграрної дипломатії.
13. Міжнародні суперечки в аграрній сфері та роль аграрної дипломатії у їх врегулюванні.
14. Дипломатичний протокол як інструмент аграрної дипломатії.
15. Особливості ведення переговорів у аграрній сфері.
16. Продовольча безпека та її забезпечення шляхом аграрної дипломатії.
17. Міжнародний досвід аграрної дипломатії.

18. Головні сільськогосподарські регіони світу.
19. Вплив глобальних кліматичних змін на сільськогосподарське виробництво.
20. Місце аграрної дипломатії в діяльності міжнародних організацій (ООН, СОТ, ФАО).
21. Аграрна дипломатія Китаю.
22. Аграрна дипломатія Індії.
23. Аграрна дипломатія Бразилії.
24. Аграрна дипломатія США.
25. Аграрна дипломатія Туреччини.
26. Аграрна дипломатія Єгипту
27. Аграрна дипломатія Аргентини.
28. Роль недержавних акторів, зокрема транснаціональних корпорацій у розвитку аграрної дипломатії.
29. Роль сільськогосподарських аташе в аграрній дипломатії.
30. Правове забезпечення аграрної дипломатії України.
31. Нормативне забезпечення аграрної дипломатії.
32. Регламентування експортно-імпоротної діяльності підприємств аграрної сфери.
33. Система тарифного та нетарифного регулювання.
34. Правовий режим інвестиційного співробітництва з іноземними партнерами.
35. Валютно-фінансові аспекти розвитку аграрної дипломатії.
36. Ключові суб'єкти аграрної дипломатії України.
37. Взаємодія органів законодавчої та виконавчої влади, міністерств і центральних відомств, відповідальних за аграрну дипломатію.
38. Координація аграрної дипломатії в Україні.
39. Роль міністерства закордонних справ, міністерства аграрної політики та продовольства, міністерства економіки в розвитку аграрної дипломатії.
40. Діяльність дипломатичних представництв у напрямку аграрної дипломатії.
41. Інформаційно-презентаційні заходи в країнах перебування.
42. Офіс з просування експорту. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.
43. Рада експортерів та інвесторів.
44. Роль двосторонніх міжурядових комісій з торгово-економічного співробітництва.
45. Міжнародна діяльність провідних підприємств – виробників сільськогосподарської продукції.
46. Ключові напрями аграрної дипломатії України.
47. Україна як важлива країна-виробник і експортер сільськогосподарської продукції.
48. Визначення пріоритетів аграрної дипломатії України.
49. Основні напрями аграрної дипломатії України та її об'єкти.
50. Взаємодія України з зовнішньоекономічними партнерами в аграрній сфері в рамках Світової організації торгівлі.
51. Роль Близького Сходу та Східної Азії в аграрній дипломатії України.
52. Ключові конкуренти України в аграрній сфері.

53. Вплив міжнародних договорів про створення зон вільної торгівлі на аграрну дипломатію України.
54. Аграрна дипломатія ЄС.
55. Спільна сільськогосподарська політика ЄС.
56. Зона вільної торгівлі з ЄС і її вплив на аграрну дипломатію України.
57. Запровадження стандартів ЄС в аграрній сфері України.
58. Ключові напрями сільськогосподарського експорту України до ЄС.
59. Проблема квотування в експорті української аграрної продукції та шляхи її вирішення.
60. Регіональна конвенція про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження.

8. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Аграрна дипломатія» застосовуються такі методи навчання:

- 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- 2) методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- 3) методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група методів включає в себе вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (лекція, розповідь), наочні (зображення, презентації, відео), практичні (вправи, групові й індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи студентів передбачається робота з джерелами (монографії, збірники статей, періодичні видання, інтернет-ресурсами), опрацювання методичних матеріалів, підготовка до виконання творчих завдань.

Під час вивчення курсу активно використовуються інтерактивні методи та проблемно-пошукові методи навчання. Ефективним є і використання навчальних дискусій, проведення дебатів.

9. Форми контролю

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальні опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Методи модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Конспект лекцій.
3. Матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Критерії оцінки успішності студентів.
5. Перелік контрольних питань за кожним зі змістових модулів дисципліни, які виносяться на підсумкову форму контролю.
6. Нормативні джерела, підручники, навчальні посібники, наукова література, визначені у списку рекомендованої літератури.
7. Інформаційні ресурси.

12. Рекомендована література

Основна

Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи. Монографія. За ред. Т. О. Зінчук. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 494 с

Антонюк К. І. Забезпечення безпеки споживання в Україні в процесі євроінтеграції: теоретико-методологічні основи та прикладні аспекти : монографія / К. І. Антонюк. – Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2020. – 452 с.

Безпека та конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації : монографія [О.С. Власюк, А.І. Мокій, О.І. Іляш, В.І. Волошин, М.І. Флейчук, Т.О. Власюк та ін.] / за заг. ред. О.С. Власюка. – К. : НІСД, 2017. – 384 с.

Манойленко С. В. Світове сільське господарство та зовнішньоекономічна діяльність. – Кіровоград: КНТУ, 2016. – 97 с.

Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія / О. М. Шаров ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ : НІСД, 2019. – 560 с.

Agricultural Development in the World Periphery. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. 519 p.

Agriculture, Development, and the Global Trading System. Washington, DC: International Food Policy Research Institute, 2017. 492 p.

Evolving Agricultural Policies and Markets: Implications for Multilateral Trade Reform. Paris: OECD, 2016. 96 p.

Jambor A., Babu S. Competitiveness of Global Agriculture. Policy Lessons for Food Security. Cham: Springer, 2016. 204 p.

The Agricultural Economics of the 21st Century. Cham: Springer, 2018. 167 p.

Допоміжна

Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти / За ред. В. В. Копійка, М. С. Дорошко, О. Ю. Кондратенко. Київ: Київський університет, 2018. 388 с.

Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О., Куцмус Н., Усюк Т., Пивовар П., Данкевич В., Прокопчук О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.

Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / [С.П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко]; за ред. С. П. Іванюти. – К. : НІСД, 2020. – 110 с.

Інклюзивний сільський розвиток в Україні : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України О.М. Бородіної ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – Електрон. ресурс. – К., 2020. – 257 с.

Кваша С.М., Файчук О.М., Файчук О.В. Європейська економічна інтеграція: навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2019. 282 с.

Реальний сектор економіки України в умовах системних викликів : аналіт. доп. / [Собкевич О. В., Шевченко А. В., Русан В. М. та ін.] : за заг. ред. Я. А. Жаліла – Київ : НІСД, 2021. – 83 с.

Стратегічна ціна російської агресії для економіки України / Жаліло Я.А., Базиліук Я.Б., Собкевич О.В. та ін. (за наук. ред. д.е.н. Я.А.Жаліла). – К.: НІСД, 2022. – 67 с.

Хвостіков А. І. Міжнародні організації сфери розвитку торговельно-економічних відносин в аграрному секторі та їх вплив // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – Том 5. – № 1. – С. 100–106.

Adil, A. and Chohan, U.W. (2020). Climate Change as Socioeconomic Threat: International Perspectives. CASS Working Papers on Sustainability. Working Paper SUS001AAUC.

Baruchy, B. (2017). Brazilian economic diplomacy: Agriculture and the WTO negotiations. In Bayne and Woolcock (eds). The New Economic Diplomacy. Routledge.

Bayne, N. (2017). Challenge and Response in the New Economic Diplomacy. In Bayne and Woolcock (eds). The New Economic Diplomacy. Routledge.

Chauvin N. D., Porto G., Mulangu F. Agricultural Supply Chains, Growth and Poverty in Sub-Saharan Africa. Berlin: Springer, 2017. 195 p.

Green, D. and Charveriat, C. (2017) NGOs in economic diplomacy. In Bayne and Woolcock (eds). The New Economic Diplomacy. Routledge.

Koul A. K. Guide to the WTO and GATT: Economics, Law and Politics. Singapore: Springer, 2018. 712 p.

13. Інформаційні ресурси

1) mon.gov.ua – Міністерство освіти і науки

2) mfa.gov.ua – Міністерство закордонних справ

3) un.org – ООН

4) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського -

<http://www.nbuv.gov.ua>